

Fotografier, plakater og karikaturer som kilder

Ud over almindelige skriftlige kilder som dokumenter, bøger, dagbøger, avisartikler osv. findes der en række andre dokumenter på papir, som kan hjælpe dig til at finde ud af fortiden – og dine rødder. Det drejer sig om bl.a. fotografier, plakater og karikaturtegninger. Hver type kilde har sine egne fordele og ulemper, som du kan læse lidt mere om her.

Fotografier

”Fotografier viser, hvordan dan det virkeligt så ud!” Dette er jo rigtigt og vi kender det alle fra vores egne fotografier. Viste feriebillederne eller klassebilledet ikke netop det, som vi (også) oplevede på rejsen, og er billedet af klassen i begyndelsen af 9. klasse ikke netop sådan, som vi så ud dengang? Jo, det gør de, men man må også gå lidt længere, når man beskæftiget sig med billeder som historisk kilde.

For vi må også spørge: Hvordan, hvorfor og i hvilken sammenhæng opstod netop dette fotografi? Var der noget, som ikke kom med, da der blev trykket på udløseren? Og hvorfor blev billedet taget? Nogle billeder skal vises eller sendes til andre, og er det så ikke naturligt, at man tager sit bedste tøj på, som måske slet ikke er det, som man bruger til daglig. Sammenhængen er også vigtig: Hvem tog billedet og hvor foregik det? Var det en bestemt begivenhed eller lejlighed, der skulle huskes? I næste omgang må vi se, om der er manipuleret dvs. ændret ved billedet. I vores digitale tidsalder er det let at ændre på fotografier på pc'en, men også før det digitale foto retoucherede man billeder, så de fotograferede personer blev lidt kønnere. I visse tilfælde var der tale om direkte manipulation, hvor man fjernede uønskede personer eller på anden måde lavede billedet helt om.

Husk derfor når du bruger billeder at stille de kritiske spørgsmål om hvordan, hvorfor og i hvilken sammenhæng fotografiet opstod.

Plakater

Plakater bliver fremstillet med et ganske bestemt formål. Ved hjælp af en kort tekst, stærke farver og et fængende billede vil man påvirke modtageren. Vi kender det i dag fra de utallige reklamer på gader og i busser, der skal få os til at købe en bestemt vare. Men plakater er mere end det. Nogle skal påvirke os politisk til at stemme på et bestemt parti og andre skal få os til at tænke eller opføre os på en anden måde. Og hvem har lavet plakaten med hvilket formål?

Bruger du plakater som historisk kilde kan du f.eks. spørge:

- Selve plakaten – opbygning, perspektiv, detaljer, størrelsesforhold
- Er det virkeligheden eller en stiliseret virkelighed?
- Forholdet mellem billede(r), farver og tekst?
- Er der mere end øjet ser – hvordan kan plakaten tolkes?

Karikaturtegninger

Aviser benytter meget ofte karikaturtegninger, der oftest er en ikke altid lige venlig kommentar til en person eller en udvikling i samfundet. For at få sit budskab igennem benytter tegneren sig af forenklinger, forvrængninger, overdrivelser (det italienske ord ”caricare” betyder overlæsse, overdrive). Nogle karikaturtegninger ofte af politikere har fået meget stor betydning for vores forståelse af fortiden. For at bruge en karikaturtegning rigtigt, kan man analysere den på tre niveauer:

1. Beskrivelsen af karikaturen. Tegning, tekst, dato, sted for publikation.
2. Overvej og angiv hvilke personidentifikationer, symboler eller metaforer (omskrivninger) tegneren benytter sig af. Diskutér betydningen af disse elementer og tolkningen af dem. Inddrag en evt. tekst til karikaturen i tolkningen.
3. Hvad var den historiske baggrund, hvem skulle påvirkes, og hvilken rolle spillede denne karikatur og evt. andre i den politiske udvikling?